

зависимости уровня профессиональной реализации специалистов от уровня языковой подготовки в высшем учебном заведении.

Тимченко В.
НТУ «ХП»

УКРАЇНСЬКА МОВА СЕРЕД ІНШИХ МОВ СВІТУ

Серед майже 10 тис. мов і діалектів, які налічується у сучасному світі, більшість не мають писемності і державного статусу, ними послуговується незначна кількість мовців.

Українська мова належить до давньописемних мов із понад тисячорічною писемною традицією. Це мова не лише тих, хто мешкає в Україні, а і мільйонів українців, розпорошених далеко по всіх континентах.

Наша мова належить до східно-слов'янської підгрупи слов'янської гілки індоєвропейської сім'ї мов.

З точки зору лексики найближчою до української є білоруська мова (84 % спільної лексики), потім польська (70 % спільної лексики), словацька (68 % спільної лексики) та російська мова (62 % спільної лексики).

Свою специфіку мова виявляє на рівні словотворчих моделей і найбільш рельєфно на рівні лексики – т. зв. лексичних українізмів.

На фонетичному рівні українську мову вирізняє: найбільша кількість фонем з усіх слов'янських мов – 48; найбільша вокальність – «прозорість», милозвучність; найбільша кількість кореляційних пар м'яких і твердих приголосних звуків; чітке розрізнення [і] (на письмі – и) та [ї] (на письмі – і) на фонемному рівні.

На морфологічному рівні українській мові: послідовно збережено флексії кличного відмінка (на відміну від інших східнослов'янських мов); паралельно використовуються флексії давального відмінка для іменників чоловічого роду (напр.: директор-у, директор-ові); збережено паралельні форми творення майбутнього часу (ходитиму, буду ходити).

Ткаченко Є.А.
НТУ «ХП»

КЛАСИФІКАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ПІСЕНЬ

Пісня – невеликий ліричний вірш, що виконується співом. Може супроводжуватися музичним акомпанементом, танцями. Розрізняють народні пісні і пісні літературного походження, автори яких відомі.

Традиційною є класифікація українських народних пісень за жанрами. Терміни для їх називання становлять першу групу: епічні пісні, ліричні, ліро-епічні, ліро-драматичні (ігрові та деякі хороводні пісні, зміст яких розігрувався), пісні-балади, обрядові тане обрядові пісні.

Друга група термінів для називання української народної пісні – пісні за змістом: історичні, героїчні, соціально-побутові(суспільно-побутові, або станові), історично-побутові, родинно-побутові, пісні набожного змісту (релігійні),

дитячі пісні, календарно-обрядові, сімейно-обрядові, величальні, жартівливі (гумористичні), сатиричні.

Найбільш численною є третя група термінів – пісні за тематикою. Загальноприйнятою у фольклористиці є класифікація українських народних пісень за хронологічно-тематичним (або історико-тематичним) принципом. Тому їх тематика досить різноманітна, відбиває історичні події, родинні стосунки, соціальні та виробничі відносини: пісні про боротьбу з турецько-татарськими та польсько-шляхетськими загарбниками, про стихійні селянські повстання та їх героїв, козацькі пісні, гайдамацькі, рекрутські, жовнірські, чумацькі, заробітчанські, бурлацькі, наймитські, строкарські, ремісницькі, шахтарські, пісні про еміграцію, революційні, робітничі (пролетарські), пісні про жіночу долю, про кохання (любовні), про пияцтво, сирітські пісні, сороміцькі, вдовині пісні, колискові та ін.

Четверту групу становлять терміни для називання пісень, що супроводжують різні обряди, види праці: колядки, щедрівки, пісні-віншівки, веснянки, Великодні пісні, колодчанські, русальні, трійцькі, петрівчані, царинні, купальські, собіткові, жнивварські: зажинкові, жнивні, обжинкові; косарські, пастуші, пісні «коли беруть картоплю», «коли тіпають льон», весільні, ладкання, родильні пісні, голосіння, тужіння, ритуальні пісні (ритуальні пісні-команди) та ін. У практиці вживання часто змішують терміни веснянки і гаївки, оскільки розмежування цих пісень умовне і різниться тільки календарними строками виконання. Але «не кожному веснянку можна зачислити до гаївок, хоч кожна гаївка є веснянкою. Термін «веснянка» обіймає ширший цикл пісень, «гаївка» вузьчий, бо веснянку в Україні співають цілу весну, а гаївку на Галичині – лише на Великдень»- писав В.Гнатюк. Різниця ще й у тому, що більшість веснянок співають просто як ліричні пісні, а гаївки, як правило, хороводні, ігрові, більше зберегли свій давній синкретизм (поєднання співу з танком, мімікою, сценічною грою). Для називання гаївки зафіксовано також такі терміни: гагілки, гаїлки, ягівки, магілки, гагалівки, глаголайки, рогульки, риндзівки, лагойолки.

Залежно від способу виконання розрізняють: сольні пісні, колективні (хорові), діалогічні, пісні-плачі, хороводні, танцювальні.

В окрему групу треба виділити «зфольклоризовані» пісні літературного походження (термін вжито М. Гордійчуком, на нашу думку досить вдало, оскільки такі пісні набувають всіх ознак народної пісні): стрілецькі, січові, повстанські, січово-сокільські, пісні-гімни, пісні-балади.

*Усенко М.
НТУ «ХП»*

ТЮРКОМОВНІ ТОПОНІМИ УКРАЇНИ

Традиційно вважається, що територія України здавна була заселена виключно слов'янськими народами, оскільки саме тут знаходилася Київська Русь – найвідоміша слов'янська середньовічна держава. Але за словами